

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

LAURA HAAPANEN

Koira-avusteinen toiminta varhais- kasvatuksessa

Opas varhaiskasvatukseen

SOSIAALIALAN TUTKINTO-OHJELMA
2023

Tekijä(t) Haapanen, Laura	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu, 2023
	Sivumäärä 34	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Koira-avusteinen toiminta varhaiskasvatuksessa- opas varhaiskasvatukseen		
Tutkinto-ohjelma Sosionomi (AMK) sosiaali-ala		
<p>Tässä opinnäytetyössä selvitettiin koira-avusteisuuden hyötyjä ja haasteita varhaiskasvatuksessa ja tämän tuotoksena syntyi opas, miten koira-avusteisuutta voisi tuoda omaan varhaiskasvatustyönsä.</p> <p>Opinnäytetyön yhteistyö- ja tilaajatahona toimi Koivukujan päiväkoti, Porin Noormarkussa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, sillä parhaiten koira-avusteisuuden hyödyt näkyvät itse toiminnassa. Koira innosti lapsia toimintaan, vaikka lapsella ei olisi aiempaa kokemusta koiran kanssa toimimisesta. Varhaiskasvatuksessa toimintaa voisi hyödyntää pedagogisen suunnittelun osana. Työn teoriaosuudessa kerrotaan koira-avusteisuuden hyödyistä, riskeistä ja varhaiskasvatuksen tavoitteista. Tutkimuksen tuloksissa näkee konkreettisemmin lasten oman suhtautumisen koira-avusteisuuteen ja siihen, minkälaisia vaikutuksia koiran läsnäololla on lapseen. Tuloksia voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksessa, oppaan mukaisesti koiratoimintaa lisäämällä.</p>		
Avainsanat Varhaiskasvatus, koira-avusteisuus, eläinavusteisuus		

Author(s) Haapanen, Laura	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May, 2023
	Number of pages 34	Language of publication: Finnish
Title of publication Dog-assisted activities in early childhood education – guide to early childhood education		
Degree programme Bachelor's Degree Programme in Social Services		
<p>In this thesis, the benefits and challenges of dog assistance in early childhood education were investigated, and as a result, a guide was created on how to introduce dog assistance to your own early childhood education unit.</p> <p>The thesis is in co-operation with Koivukuja daycare center in Noormarkku, Pori, and it was also commissioning agency for the thesis.</p> <p>The thesis was implemented as a functional thesis, in which the benefits of dog assistance can best be seen in the action itself. The dog inspired the children to act, even if the child had no previous experience working with a dog. In early childhood education, the activity could be used as part of pedagogical planning. In the theoretical part of the work, the layer of dog assistance, risk, and the goals of early childhood education. The result of the study shows more concretely the children's liking for dog assistance and what the presence of a dog has on the child. The results can be used in early childhood education, according to the guide, by increasing dog activity.</p>		
Keywords Early childhood education, dog assistance, animal assistance		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖN TAVOITE.....	7
3 KOIRA JA IHMINEN.....	8
3.1 Koira-avusteisuuden määritelmiä	9
3.2 Koira-avusteinen työskentely.....	11
3.2.1 Koira-avusteisuuden hyödyt ja mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa	12
3.2.2 Koira-avusteisuuteen liittyvät riskit ja haasteet	12
3.2.3 Allergiat.....	13
3.2.4 Mitä koiralta ja ohjaajalta vaaditaan.....	14
4 VARHAISKASVATUS	16
4.1 Varhaiskasvatussuunnitelma.....	16
5 TOIMINNALLISEN OSUUDEN TOTEUTUS	18
5.1 Toiminnallisten tuokioiden suunnittelu	18
5.2 Toiminnallisten tuokioiden toteutus.....	20
5.2.1 Ensimmäinen tuokio	20
5.2.2 Toinen tuokio	21
5.3 Tuokioiden analysointi	21
5.4 Tuokioiden arviointi.....	22
6 POHDINTA	24
6.1 Oman oppimisen arviointi	25
6.2 Jatkotutkimukset.....	26

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni selvitän vastauksia kysymyksiin kuten; Mitä on koira-avusteisuus? Mitä tulee huomioida koira-avusteisuuden käyttämisessä varhaiskasvatuksessa? Miten tuon koiran päiväkotiympäristöön? Minkälainen koira soveltuu päiväkotityöhön? Tutkin koira-avusteisuuden käyttömahdollisuuksia ja hyötyjä varhaiskasvatuksessa ja suoritan opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden päiväkodissa koirani kanssa. Opinnäytetyöni tuotoksena syntyy pieni opas siitä, miten koira-avusteisuutta voidaan tuoda varhaiskasvatukseen.

Olen ollut kiinnostunut eläinten kanssa työskentelystä jo kauan ennen sosionomiopintoja. Koiria on hyödynnetty monella alalla jo pitkään ja koirien positiivisia vaikutuksia ihmisiin ja terveyteen on tutkittu paljon vuosisatojen ajan. Suomessa koirien hyödyntäminen sosiaalialalla on yhä melko vähäistä ja erityisesti varhaiskasvatuksessa koiria ei juurikaan olla vielä käytetty muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Päiväkodeissa näkisin koirista olevan paljon hyötyä mm. sosiaalisten ja vuorovaikutuksellisten taitojen tukemisessa.

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Koivukujan Päiväkoti, Porin Noormarkusta. Ehkä he opinnäytetyön onnistuessa koittaisivat saada koira-avusteisuutta toimintaansa. Itselleni aihe on tärkeä, sillä toiveenani on työskennellä tulevaisuudessa varhaiskasvatusyksikössä, jossa koiria voisi jollain tavoin hyödyntää.

Opinnäytetyöni ulkopuolelle rajaan kaikki muut sosiaalialan osa-alueet varhaiskasvatusta lukuun ottamatta. Käyn läpi kaverikoirat ja lukukoirat mutta keskityn lähinnä päiväkotikoiriin ja siihen mitä positiivisia puolia löytyy päiväkotikoiran käytöstä.

Eläinavusteisuuden hyödyistä kertoo sekin, että tammikuussa 2022 kansanedustaja Sofia Virta perusti eduskuntaan eläinavusteisen työryhmän.

Työryhmä koostuu kansanedustajista, eläinavusteisuuden ammattilaisista sekä eduskunnan henkilöstöstä. Työryhmällä on tarkoituksena edistää ja vaikuttaa eläinavusteisen työskentelyn asemaa Suomessa osana sosiaali- ja terveystaloutta sekä kasvatus- ja opetustoimea. Sen tavoitteena on vaikuttaa alan koulutusmahdollisuuksiin, lisätä tietoa sekä edistää aiheeseen liittyvää tutkimusta. (Virta, 2022.)

Opinnäytetyöni teoriaosuus koostuu koira-avusteisuudesta ja sen termeistä sekä varhaiskasvatuksesta. Käyn myös läpi joitain aiemmin tehtyjä tutkimuksia ja niiden johtopäätöksiä. Tavoitteenani on antaa lukijalle ymmärrystä aiheesta ja tutkimusta kohtaan. Toteutusosio koostuu toiminnallisen tutkimuksen kulusta, tutkimustuloksista sekä johtopäätöksistä. Lopuksi pohdin vielä opinnäytetyöni luotettavuutta, eettisyyttä sekä opinnäytetyöprosessia.

2 TYÖN TAVOITE

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, miten koira-avusteisuutta voisi parhaiten hyödyntää, mitä mahdollisuuksia sen käytössä on ja miten eri tavoin sitä voidaan toteuttaa varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksena ei ole, että jokaiseen päiväkotiin tulisi oma päiväkotikoira, vaan antaa vinkkejä ja keinoja, miten koira-avusteisuutta voi tuoda päiväkoteihin, esimerkiksi vierailujen keinoin. Tavoitteena oli myös, että opinnäytetyön tuotoksena syntyy pieni opas koira-avusteisuuden käyttöönottamiseksi varhaiskasvatuksessa.

Toteutan opinnäytetyöni Noormarkussa, Koivukujan päiväkodille, jossa myös työni toiminnallinen osuus tapahtuu. Toivon, että mahdollisesti päiväkoti käyttää koira-avusteisuutta myöhemminkin. Aiheeni herätti kiinnostusta päiväkodissa ja lasten kotona. Alun perin olin ajatellut pitää toiminnallisen osuuden 2–3 kertaa samalle ryhmälle, mutta aiheesta kiinnostuneita ja halukkaita oli niin monia, että päätin pitää tuokiot eri ryhmille. Näin sain myös monipuolisempaa ja laajempaa otantaa mm. lasten reaktioista ja koiran läsnäolon vaikutuksesta lapsiin.

Opinnäytetyöni toiminnalliseen osuuteen osallistuu myös päiväkodin työntekijöitä. Toivon, että työni onnistuessa heidänkin kiinnostuksensa eläinavusteisuutta heräisi. Olen keskustellut työntekijöiden kanssa ja he ovat olleet kovin kiinnostuneita.

3 KOIRA JA IHMINEN

Monet ihmiset rakastavat koiria, toiset taas eivät niistä erityisesti välitä ja jotkut suorastaan inhoavat niitä. Sama pätee koiriinkin: suuri osa koirista pitää ihmisistä, osalle ihmiset ovat aika lailla yhdentekeviä ja jotkin koirat eivät ihmisistä pidä. On myös koiria pelkääviä ihmisiä ja ihmisiä pelkääviä koiria. Erilaisista lähtökohdista huolimatta ihmisen ja koiran yhteiselo sujuu useimmiten ilman suuria konflikteja. (Kinnunen & Nikkari, 2017.)

Koira ja ihminen ovat eläneet maapallolla yhdessä jo pitkän aikaa. Koiran kesyyntymisen arvioidaan tapahtuneen jo 15 000 vuotta sitten, eli suurin piirtein niihin samoihin aikoihin kuin ihminen alkoi asettumaan aloilleen viljelemään maata. Koiran ylisosiaalisuuden, joka kylläkin vaihtelee yksilöittäin, on löydetty olevan yksi merkittävimmistä tekijöistä niiden kesyyntymisessä. (Kinnunen & Nikkari, 2017.)

Gaston Fébus (1331-1391) aikansa johtava metsästyksen ja koirien asiantuntija, katsoi, että koirat perivät ominaisuutensa molemmilta vanhemmiltaan, vaikka ihminen saattoi omalla toiminnallaan lisätä koiran viisautta tai pilata sen käyttökelpottomaksi. Kouluttaessa palkkiot olivat tärkeämpiä kuin rangaistukset, sekä koiralle tuli puhua vain vähän, mutta aina ystävällisesti. Koiran kanssa toimiessa tuli olla rehellinen, looginen sekä johdonmukainen. (Klemetilä, 2013.)

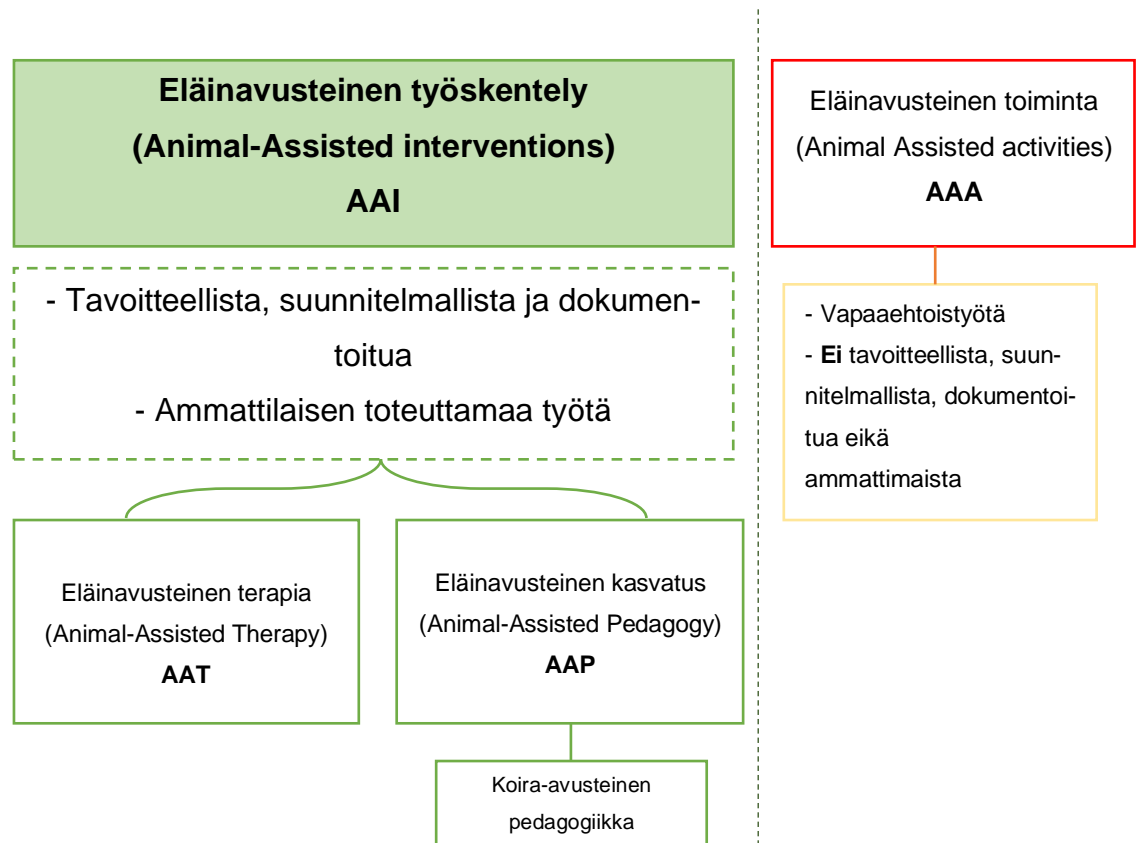
Koko historiansa ajan koiria on käytetty pääasiassa työkoirina, mutta nykypäivänä suurin osa koirista on kotikoiria, joiden tärkein tehtävä on toimia ihmisen seuralaisena ja harrastuskaverina. Ominaisuudet, joita koirille on vuosien saatossa jalostettu, kuten vahtiminen, metsästys ja paimennus, ovat muuttuneet epätoivotuiksi. Koiran monikäyttöisyys on kuitenkin huomattu ja sille jatkuvasti kehitellään uudenlaisia tehtäviä sienikoirista avustajakoiriin, sekä koulukoirista räjähdekoiriin. (Kinnunen & Nikkari, 2017.)

Koiran läsnäolon hyödyistä eniten hyöttyy sen oma kotiväki, sillä vuorovaikutus on päivittäistä ja jatkuvaa. Silti koiran läsnäolosta hyöttyy myös lyhemmillä vuorovaikutusjaksoilla. Koiran ja ihmisen suhde on erityislaatuinen ja koiran erinomaiset kommunikaatiokyvyt ovat hyödyksi eläinavusteisessa toiminnassa ja terapiassa. Tämän vuoksi koira onkin yleisimmin käytetty terapiaeläin. (Kinnunen & Nikkari, 2017.)

Lapset ovat usein kiinnostuneita kaikenlaisista eläimistä ja heidän elämänsä on usein täynnä eläimiä tai ainakin eläinhahmoja. Lapset puhuvat paljon eläimistä, muodostavat merkittäviä suhteita omiin ja tuttujen lemmikeihin, katselevat eläinhahmoja televisiosta ja kirjoista, tämän hetken suuri hitti on Ryhmä Hau, sekä omistavat pehmoeläimiä. Mielikuvituksessaankin lapset käyttävät paljon eri eläinhahmoja, joka näkyy roolileikeissä, eläintarinoissa sekä eläinmielikuvitusystävänä. Yksi lapsuuden kognitiivisista tavoitteista onkin oppia eläimistä asioita, sillä usein ensimmäisenä aikuiset opettavat lapselle, miten eläin äänтелеe, sitten eläinten nimiä, ja myöhemmin vievät eläintarhoihin ja maataloilille katsomaan erilaisia eläimiä. Eläimet kuuluvat siis olennaisena osana lähes jokaiseen lapsuuteen. (Melson 2001, 3–4, 14, 28, 134.)

3.1 Koira-avusteisuuden määritelmiä

Koira-avusteisuus on herättänyt ihmisten mielenkiinnon viime vuosina. Yhä useampi on kiinnostunut eläinavusteisuuden hyödyistä etenkin sosiaalialalla. Eläinavusteisuudessa on kolme määritelmää, joista ensimmäinen, eläinavusteinen terapia (Animal Assisted Therapy, AAT), on terveydenhuollon ammattihenkilön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista terapiatoimintaa. Eläinavusteista terapiaa annetaan yleensä asiakkaalle, jolla on jokin diagnoosi, jonka hoitomuotona eläinavusteinen terapia toimii. (Ikäheimo 2015, 11.) Kuviossa 1 voit tarkastella eläinavusteisuuden luokittelua.

KUVIO 1. Eläinavusteisuuden luokittelua (Kahilaniemi 2016).

Eläinavusteinen kasvatus (Animal Assisted Pedagogy, AAP) on ammattipedagogin tuottamaa opetus- ja kasvatustoimintaa eläinavusteisuutta hyödyntämällä. Molemmat, eläinavusteinen terapia ja eläinavusteinen kasvatus ovat oman alansa ammattilaisen harjoittamia toimintoja. (Ikäheimo 2015, 11.)

Eläinavusteinen toiminta (Animal Assisted Action, AAA) on vapaamuotoisempaa kuin terapia tai kasvatus ja usein myös vapaaehtoisten toteuttamaa ilman suunnitelmallista tavoitteisiin pyrkimistä. Esimerkkinä eläinavusteisesta toiminnasta on esimerkiksi Kaverikoiratoiminta, jota kennelliiton kaverikoirat toteuttavat. (Ikäheimo 2015, 11.)

3.2 Koira-avusteinen työskentely

Jo vuonna 1948 perustettiin Green Chimneys lastenkoti, jossa eläimet ja lapset asuivat yhdessä Samuel B. "Rollo" Ross, Juniorin perustamana. Hän on itse kertonut aikaisimpien muistojensa olleen eläimistä. Nykypäivänä New Yorkissa on Green Chimneys School lapsille ja nuorille, jotka eivät ole pärjänneet "normaalissa" koulussa. (Green Chimneys, 2023.)

Suomessa eläinavusteinen työskentely ja toiminta on osa Green Care toimintaa. Sillä tarkoitetaan ihmisten hyvinvointia edistävää, maaseutuun ja luontoon liittyvää toimintaa. (Green Care Finland ry) Suomessa koira-avusteisuus on alkanut terapiatoiminnalla Suomen amerikkalaisperäisten työkoirarotujen harrastajayhdistyksen SATHY ry:n tuotua ensimmäisen terapiakoiran 1990-luvun alussa Yhdysvalloista. (SATHY, 2022.)

Koira on työntekijän tai ohjaajan työpari, jonka tulee olla ohjaajan ohjattavissa. Ohjaaja on vastuussa koirasta ja sen käytöksestä sekä tuntee koiran tavat ja tottumukset. Koira-avusteisessa terapiassa käytetään pääsääntöisesti terapeutin omaa koira, jolloin koira sekä omistaja tuntevat toisensa. Tällöin terapeutti kykenee itse ohjaamaan lemmikkiään ja reaktioiden ennakointi vaihtelevissa tilanteissa on helpompaa. (Chandler, 2017.) Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää myös ulkopuolista terapiakoira ja sen ohjaajaa (Friesen 2010, 264).

Suomessa ulkopuolisen koira-avusteisuuden hyödyntämiseen on hyvä vaihtoehto mm. Suomen Kennelliiton omat kaveri- ja lukukoirat. Tällöin kaverikoira-kurssin käyneet koirat omistajineen voivat tulla vierailulle päiväkotiin ryhmänä. Tällaiset vierailut ovat vierailukohteelle maksuttomia. Kennelliiton kaverikoira-toiminta on hyväksytty vuonna 2013 kansainvälisen eläinavusteisen toiminnan kattojärjestön AAIL:n (Animal Assisted Intervention International) täysjäseneksi. (Suomen Kennelliitto, 2022.)

3.2.1 Koira-avusteisuuden hyödyt ja mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa

On osoitettu, että nisäkkäiden läheisyys vaikuttaa aivojen kemiaan ja koko ihmisen hyvinvointiin erityisesti oksitosiinin kautta. Eläinten läheisyys ja niiden kanssa toimimisen hyödyt korostuvat, jos ihmissuhteet ovat traumaattisia tai puutteellisia. Lemmikkisuhde tutkitusti vähentää stressiä ja ahdistuneisuutta. (Laukkanen, 2013.)

Lapsen saadessa osakseen rakkautta ja empatiaa, hänelle syntyy ymmärrys eläimen olemuksesta ja tunteista. Lapset oppivat paljon eläimen vaistomaisesta käytöksestä vain seuraamalla sitä. Eläimen läheisyys voi tyydyttää lapsen tarvetta lohdutukseen ja läheisyyteen, jolla on suuri merkitys etenkin, jos lapsi on yksinäinen. Lapsen itsetunto ja tunne omasta myönteisestä merkityksestään muille olennoille vahvistuvat eläimiä hoitamalla ja eläimeltä saadun kiintymyksen seurauksena. (Sinkkonen, 2013.)

Ryhmät, niin myös päiväkotiryhmät, koostuvat erilaisista lapsista. Osa on äänekkäitä ja hakevat johtajan roolia, kun taas joku tai jotkut saattavat jäädä syrjään epävarmuuksissaan. Koiran mukanaolo vapauttaa ja väljentää ryhmän ilmapiiriä sekä innostaa lapsia. Se kuitenkin asettaa myös erilaisia haasteita ryhmän toimintaan, jotka täytyy tiedostaa. (Sinkkonen, 2013.)

Useimmiten eläimet, erityisesti koirat, kiinnostuvat ihmisistä, jotka ovat joukon epävarmimpia tai arimpia. Siksi koira usein tekee aloitteen ja ottaa kontaktia juuri näihin lapsiin. Silloin ryhmädynamiikka muuttuu ja syrjäytyvästä ja epävarmasta lapsesta saattaakin tulla ihailtu muiden lasten joukossa, mikä kiinnittää lasta lähemmäs muita ryhmän jäseniä. (Sinkkonen, 2013.)

3.2.2 Koira-avusteisuuteen liittyvät riskit ja haasteet

Suomessa asuvissa ihmisissä on paljon sellaisia, jotka haluaisivat olla eläintä lähellä, mutta eivät niin voi tehdä erinäisten syiden takia. Syitä tähän voi olla monia, kuten allergiat, muistisairaudet tai liikuntavaikeudet. Joku

perheenjäsen ei ehkä halua eläimiä kotiinsa tai lemmikin ottaminen ei jostain muusta syystä ole mahdollista.

Yksi yleinen huolenaihe koira-avusteisuudessa on zoonoosit, eli eläimestä ihmiseen tarttuvat taudit. Näiden tarttumista voidaan ehkäistä hyvällä käsihygienialla ja sillä että koirat ovat hyvin hoidettu ja pesty. Koirille tulee myös tehdä säännöllisiä eläinlääkärintarkastuksia. (Jalongo ym. 2004, 11.)

Koira-avusteisuuden yksi merkittävä haaste on lapsen mahdollinen koirapelko. Paniikkikohtausta muistuttava voimakas koirapelko voi olla lamaannuttavaa. Kun lapsi pelkää tai pelästyy koira, aikuisen vähättelevä asenne pelkoon ja pelon sanominen turhaksi ei auta. (Kaimio, 2017.) Jos lapsella on pelkoja eläimiä kohtaan tai hän ei tahdo osallistua toimintaan eläimen kanssa, häntä ei tulisi siihen painostaa vaan silloin tulee tarjota hänelle mahdollisuus seurata sivusta muiden lasten toimimista eläimen kanssa. Tämäkään ei välttämättä poista kaikkea pelkoa koiria kohtaan, mutta lapsi voi huomata, että kaikki koirat eivät ole pelottavia. (Jalongo ym. 2004, 11–13.)

3.2.3 Allergiat

Allergeenitonta koira ei valitettavasti ole, vaan kaikissa koirissa on samat allergeenit. Kuitenkin allergeenien määrä vaihtelee yksilöiden välillä enemmän kuin rotujen välillä. (Allergiaterveys.fi, n.d.)

Eläinallergeeneja on joka puolella eikä niiltä voi kokonaan välttyä. Jos eläinallergeeneista saa oireita, voi se olla vasta-aihe koira-avusteiselle toiminnalle, kuitenkin esimerkiksi ulkotiloissa ja eri keinoin suojautuen, allergian voimakkuuden mukaan, saatetaan pystyä järjestämään koira-avusteista toimintaa myös allergisille lapsille. Esimerkiksi juuri ennen tuokiota hyvin pesty ja harjattu koira kantaa allergeeneja vähemmän kuin pesemätön koira. (Jalongo ym. 2004, 11-13.)

Opetushallitus on antanut ohjeen koira-avusteisen toiminnan järjestämiselle. Se pitää sisällään tällaisen ohjeen: ”Oppijan oikeus osallistua opetukseen opilaitoksen tiloissa on ensisijaista. Koiran käyttö opetuksessa ei saa vaarantaa kenenkään terveyttä. Esimerkiksi allergiat, astma sekä mahdolliset muut terveydelliset seikat tulee huomioida. Oma ilmoitus allergiasta on riittävä.” (OPH b, n.d.)

3.2.4 Mitä koiralta ja ohjaajalta vaaditaan

Voidakseen toimia virallisena kasvatus- ja kuntoutuskoirakkona, koiranohjaajan tulee olla sosiaali-, terveys- tai kasvatusalan ammattilainen, sekä hänen tulee osallistua soveltuvuuskokeen lisäksi Koira-avusteisen kasvatus- ja kuntoutustyötäydennyskoulutukseen sekä tehdä näiden jälkeen koirakon työnäyttö. Koiran tulee läpäistä Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n järjestämä soveltuvuuskoe. Kokeessa kartoitetaan ja testataan koiran reaktioita erilaisiin pintoihin, ääniin ja vieraisiin ihmisiin sekä tarkastellaan koiran ja omistajan yhteistyötä. Koiran tulee olla täyttänyt yhden vuoden osallistuessaan kokeeseen (voimakkaan vartiointitaipumuksen omaavat koirat kolme vuotta). Lyhytkuonoisilta koirilta vaaditaan kävelytesti, jossa arvioidaan koiran rasituksen sietoa sekä kykyä hengittää normaalisti. (Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry, n.d.)

Viralliseksi, diplomoiduksi kasvatus- ja kuntoutuskoirakoksi päästäkseen tulee suorittaa siis nämä viisi osuutta.

1. Koiran soveltuvuuskoe
2. Koira-avusteisen työskentelyn täydennyskoulutus 10op.
3. Omatoiminen harjoittelu
4. Työnäyttö
5. Diplomoitu koirakko

(Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry, n.d.)

Kaverikoira-toiminta on kennelliiton alaisuudessa toimivaa koira-avusteista toimintaa. Mukaan kaverikoira-toimintaan päästäkseen, koiran omistajan ja koiran

tulee käydä kaverikoirakurssi, jossa ensin omistaja käy itse luennoilla ja sitten koira vielä testataan soveltuvaksi toimintaan. Kaverikoirakursseja on eri puolilla suomea. (Kennelliitto - kaverikoirat, n.d.)

4 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on pedagogista, suunnitelmallista ja tavoitteellista lapsen kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Suomessa varhaiskasvatusta säätelee varhaiskasvatuslaki. Se määrittää minimitason varhaiskasvatukselle. Varhaiskasvatus on perustana lapsen kehitykselle, hyvinvoinnille ja oppimispolun rakentumiselle. Laadukas varhaiskasvatus tukee ja edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kasvua ja kehitystä sekä vahvistaa elinikäistä oppimista. (OAJ, n.d.)

Varhaiskasvatuksen tehtäviin kuuluu myös lasten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. Varhaiskasvatus myös tukee vanhempien ja perheiden kasvatustyötä sekä mahdollistaa huoltajien työskentelyn tai opiskelun. Varhaiskasvatuksessa opitut asiat, tiedot sekä taidot vahvistavat lapsen osallisuutta ja aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. (OPH d, n.d)

4.1 Varhaiskasvatussuunnitelma

”Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on Varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan.” (OPH c, n.d.)

Varhaiskasvatuslaki siis ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatukselle asetettavista tavoitteista. (OPH c, n.d.)

Jokaiselle lapselle, joka osallistuu varhaiskasvatukseen, laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, eli vasu. Lapsen vasua arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti. Lapsen vasu on pedagogisesti suunniteltu ja sinne tulee kirjata tavoitteet ja menetelmät henkilöstön pedagogiselle toiminnalle. (OPH a, n.d.)

Lapsen henkilökohtainen vasu on pedagoginen suunnitelma ja siihen kirjataan tavoitteet ja menetelmät henkilöstön pedagogiselle toiminnalle, joka määrittää sen, miten pedagogisella toiminnalla ja oppimisympäristöillä tuetaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Lapsen vasusta nousevat tavoitteet huomioidaan koko lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin kehittämisessä. (OPH a, n.d.)

5 TOIMINNALLISEN OSUUDEN TOTEUTUS

5.1 Toiminnallisten tuokioiden suunnittelu

Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden päähenkilönä oli koirani, 2-vuotias Amerikanakita narttu Diva. Diva on pennusta saakka tottunut lapsiin ja pitää lapsista paljon. Harrastamme Divan kanssa myös viikoittain Tokoa, joten tottelevaisuus on sillä hallinnassa. Tulevaisuudessa toiveeni olisi käyttää Diva ”Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä” soveltuvuuskokeessa.

Suunnittelin toiminnalliset tuokiot etukäteen miettimällä, mitä lasten kanssa voisi tehdä ja vähän minkälaisia ryhmiä ottaisin tuokioihin. Kotiin lähetettyjen kyselyiden perusteella kaikki lapset karhut-ryhmästä halusivat osallistua tuokioihin, joten päätin pitää kaksi suurin piirtein samansisältöistä kertaa kahdelle eri ryhmälle.

Käytin tuokioiden suunnittelussa apuna Eeva Kahilaniemen ”Eläinavusteinen interventio” kirjaa. Kirjasta sain ideoita toimintoihin, joita voisin tuokioissa käyttää lasten ja koiran kanssa.

Ensimmäiseksi harjoitukseksi valitsin koiramaisen tervehdyksen. Siinä lapset saavat miettiä, jos olisivat koiria, miten tervehtisivät toista koiraa, miten tervehtisivät kaverikoiraa, miten tervehtisivät koiramaailman presidenttiä ja muita mitä lapset keksivät. Koirat keskustelunaiheena vastasi hyvin kysymyksen siitä, miten koira vaikuttaa lasten keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin varhaiskasvatusympäristössä.

Toiseksi harjoitukseksi valitsin piilopurkit; ämpäreiden alle laitetaan lappuja, joissa on kysymyksiä lapsille, sekä koiran makupaloja. Sitten koira päästetään ämpäreiden luo ja lapset vastaavat koiran valitseman ämpärin alta löytyvään kysymykseen. Kysymyksiksi valitsin: ”keillä on joku koiraystävä”, ”mitä koirat syövät”, ”mitä välineitä tarvitaan koiran hoidossa”, ”mikä on koiran herkkua”, ”mitä koirarotuja tiedätte”, ”mitä tarkoittaa, kun koira heiluttaa häntää”, ”miksi

koira haistelee maata”, ”onko kaikki pienet koirat pentuja”, ”mitä koiran kanssa voi harrastaa” ja ”mitä temppuja koiralle voi opettaa”.

Kolmantena harjoitteena lapset saavat vuorollaan koittaa saada koira pujottelemaan kartioita namin avulla. Harjoitus edistää lapsen hahmotuskykyä, ohjaamistaitoa, koordinaatio sekä liikeaistikykyä.

Viimeiseksi harjoitukseksi valitsin Kim-leikin, koiran hoitotarvikkeilla. Alkuun käymme tarvikkeet läpi yhdessä lasten kanssa ja sitten alamme leikkiä. Leikissä koiran välineet asetetaan pöydälle ja lapset saavat katsoa niitä hetken. Sitten lapset kääntyvät pois ja yksi välineistä poistetaan. Lapset yrittävät muistaa mikä väline katosi. Tehtävä kehittää lapsen tarkkaavaisuutta, huomiointikykyä sekä muistia.

Harjoitteiden välillä lapset saavat silitellä koira ja antaa sille nameja. Koira on koko ajan pitkässä liinassa, joka mahdollistaa koiran väistämisen pois halutesaan. Lopuksi käymme koira yhdessä kävelyttämässä, tarkkailemme, miten koira liikkuu ja mietimme mitähän koira mahtaa miettiä.

Muita hyviä harjoituksia olisi ollut muun muassa avustettu taluttaminen, jossa lapset saisivat taluttaa koira siten että myös koiran ohjaajalla on oma hihna. Tölkipiilo harjoituksessa lapsi saa laittaa esimerkiksi tyhjään maitotölkkiin koiralle nameja, sulkea tölkin ja antaa koiralle avattavaksi. Tämä harjoitus kehittäisi lapsen hienomotorisia taitoja, prosessitaitoja sekä toiminnan ohjailua. Tuolifutis olisi myös hauska harjoite, silloin lapsi istuisi tuolilla ja potkisi koiralle palloa, joka kehittäisi reaktiokykyä ja ketteryyttä.

Eläinavusteisuudesta on hyötyä lapsille, joilla on erityisiä tuen tarpeita, mutta myös lapsille, joilla ei ole erityisiä haasteita. Näistä kertoi mm. vilkkaampien lasten rauhoittuminen ja keskittyminen meneillään olevaan asiaan.

5.2 Toiminnallisten tuokioiden toteutus

Ensimmäinen tuokio pidettiin 26.4.2023 Koivukujan päiväkodin pihassa. Lapset olivat innoissaan tuokiosta ja koiraa odotettiin päiväkodissa. Tuokioon valitaan 7 lasta, jotka olivat halukkaita osallistumaan. Valitettavasti toista tuokiota ei monista eri syistä johtuen saatu pidettyä.

5.2.1 Ensimmäinen tuokio

Ensimmäiselle tuokiolle otettiin seitsemän lasta karhujen ryhmästä ja yksi päiväkodin aikuinen. Lapset olivat innoissaan ja samalla heitä jännitti. Sisällä oli lapsilta kysytty, pelkääkö joku tai ei jostain muusta syystä halua osallistua koiratuokioon. Toteutin tuokion suunnitelman mukaisesti muuten, mutta niitä tehtäviä, joihin ei koiraa tarvittu paikalle, ei suoritettu nyt sillä ulkona satoi vettä. Päätimme ottaa ne seuraavan ryhmän kanssa yhtä aikaa.

Lapset olivat keksineet jo valmiiksi kysymyksiä: ”mikä koiran nimi on, minkä ikäinen ja rotuinen koira on. Ensimmäisenä käytiin läpi hieman pelisääntöjä: Koira saa tulla lasten luo, ei niin että kaikki rynnivät koiran luo. Nameja saa antaa mutta annetaan kaikille vuoro ja kuunnellaan aikuisia. Diva oli koko ajan pitkässä liinassa, jossa se pääsi hyvin kulkemaan.

Tämän jälkeen otin tehtävän, jossa mietimme, jos olisimme koiria, niin miten tervehtisimme parasta ystäväämme, presidenttiä, eläinlääkärinä, äitiä tai kauppan kassaa. Lapset hienosti osallistuivat ja kaikissa vastauksissa oli, että heiluttaisivat häntää. Lapset siis tiesivät jo valmiiksi, että koirat heiluttavat häntäänsä, kun ovat iloisia.

Tämän jälkeen otimme ”piilopurkki” tehtävän, jossa laitoimme ämpäreiden alle koiran nameja sekä kysymyslappuja. Sitten lapset saivat jokainen vuorollaan ottaa hihnasta kiinni ja kävellä koiran kanssa ämpäriin luo ja houkutellessa koira etsimään namia ämpäriin alta. Minä luin kysymyksen, c joka tuli lapsen ja koiran valitseman ämpäriin alta. Kaikki saivat vastata kysymyksiin ja olivat innoissaan siitä, että pääsisivät taluttamaan koira.

Kun kaikki lapset olivat saaneet etsiä nameja ja kysymykset ämpäreiden alta, siirryimme seuraavaan tehtävään. Lapset saivat ottaa koiran nameja käteensä ja koittaa saada koira pujottelemaan kartioita. Lapset olivat riemuissaan tempujen tekemisestä ja koira seurasi lapsia mielellään. Yksi lapsista jännitti, eikä uskaltanut tehdä tehtävää, mutta salaa, kun muut eivät huomanneet, antoi varovasti koiralle nameja.

Lopuksi veimme koira pienelle kävelylle. Lapset kävelivät innoissaan koiran perässä ja katselivat tarkkaan koiran puuhia. Kaikki lapset olivat iloisia koiran vierailusta, myös lapsi, joka jännitti tehtäviä tehdessä. Tuokio sujui siis erinomaisen hyvin.

5.2.2 Toinen tuokio

Valitettavasti monien tekijöiden summana, toista tuokiota ei saatu pidettyä. Tuokio olisi ollut samansisältöinen kuin ensimmäinenkin, joten se olisi tuonut vain laajempaa näkökantaa harjoitteista, useamman lapsen osallistuessa. Uskon että toisen tuokion pois jääminen ei vaikuta opinnäytetyöni sisältöön merkittävästi. Lapset, jotka eivät ensimmäisellä kerralla päässeet mukaan, olivat tietysti harmissaan mutta aina kaikki ei suju niin kuin on alun perin suunniteltu. Tämäkin vain osoitti sen, että koira olisi monellekin lapselle mieluisa vieras päiväkodissa.

5.3 Tuokioiden analysointi

Päätin kirjoittaa molempien tuokioiden jälkeen raportin, johon sisällyttäisin omat havaintoni sekä mahdolliset lapsilta tulleet kommentit ja ajatukset. Kirjoitan raporttiin yleisesti tuokioiden tunnelmasta, niiden kulusta ja lasten toiminnasta.

Ensimmäisellä kerralla huomasi, että lapset olivat jännittyneitä sekä innoissaan. He olivat kovin kiinnostuneita koirasta, kyselivät, halailivat, silittivät, seurasivat ja antoivat koiralle nameja. Lapset myös keskittyivät toimintaan. Yksi

lapsi selkeästi pelkäsi koiraa ja aluksi ei halunnut tulla edes lähelle. Tuokion lopussa hän kuitenkin antoi varovasti nameja koiralle. Yksi lapsi oli heti kuin olisi aina koirien kanssa. Hänellä oli varmat otteet ja hän nautti silminnähdessä koiran läsnäolosta, kertoi kuitenkin, että ei tunne ketään koiria. Ajattelin heti, että tämä lapsi siis hyötyi paljon koiran vierailusta päiväkodissa.

Muut lapset kertoivat, että heillä on koirakavereita, osalla omia koiria, osalla esimerkiksi mummon tai muun sukulaisen koiria.

Ensimmäisen tuokion jälkeen lapset, jotka eivät vielä olleet mukana, alkoivat kysellä ”milloin koira taas tulee”. Innokkuutta oli siis havaittavissa ja koira oli odotettu vieras myös niille lapsille, joilla kotonakin on koira. Valitettavasti toinen tuokio jäi pois, mutta sovimme lasten kanssa, että seuraava tuokio pidetään ensi kaudella. Myös muiden ryhmien lapset alkoivat kysellä koirista, kertoivat omista koiristaan ja olivat kiinnostuneita.

5.4 Tuokioiden arviointi

Suurin osa lapsista tuli normaalia innokkaammin päiväkotiin sinä aamuna, kun tiesivät että koira on tulossa kylään. Koiratoiminta toteutettiin aamupalan jälkeen, jolloin aamupalakin sujui nopeasti ja jouhevasti, jonka jälkeen lähdettiin ulos odottamaan koiraa.

Kaikki lapset kuuntelivat tarkkaan alkuohjeistuksen, miten koiran kanssa toimitaan. Keskustelut alkoivat vilkkaana, kun lapset vuorotellen halusivat kertoa omista koirakokemuksistaan. Koira oli tässä kohtaa minun vierelläni.

Ensimmäinen tuokio kesti n. 40 minuuttia. Aikaa tuokioon olisi saanut varata siis vielä pidempään, sillä mm. kim-leikkiä emme sateen vuoksi leikkineet. Tuokio oli mukava ja jokainen lapsi pääsi toimimaan koiran kanssa. Jos lapsia olisi ollut enemmän, aikaa olisi saanut varata vieläkin enemmän. Päiväkodin arjessa, koirien olisi hyvä tulla vierailulle jo heti aamupalan jälkeen, jolloin ehtisi kiireettömästi toteuttaa tuokiot.

Lapsille mieluisimpia tehtäviä olivat tehtävät, joissa pääsivät kahdestaan tekemään harjoitteita koiran kanssa, kuten esimerkiksi pujottelu ja piilopurkkitehtävä. Lapset osallistuivat innokkaasti tehtäviin ja keskusteluihin. Lopuksi he halusivat vielä silittelä ja halailla koiraä sekä olla koiran kanssa kuvattavana.

6 POHDINTA

Mielestäni koira-avusteisuutta voisi lisätä jokaiseen päiväkotiin. Kaikkiin päiväkoteihin ei tarvita omaa päiväkotikoiraakaan, vaan jo esimerkiksi kaverikoirien vierailut olisivat lapsille hyvin mieluisia. Jokaisen ei tarvitse pitää koirista, joku voi pelätä, jollakin voi olla allergia tai joitakin ei vain kiinnosta koirien läsnäolo, mutta suuri osa lapsista nauttii eläimen, koiran, läheisyydestä ja muistavat sen pitkään.

Opinnäytetyön aiheena ja samalla pohdinnoissani keskeisenä asiana oli, miten saisimme päiväkotiin lisättyä koira-avusteisuutta sekä lapsille mahdollisuuksia koirakohtaamisiin. Aiheen valinta oli itselleni helppoa, sillä aktiivisena koiraharrastajana mietin, miten voisin liittää rakkaan harrastukseni tulevaan ammattiini. Pyrin käyttämään mahdollisimman tuoreita sekä luotettavia lähteitä opinnäytetyössäni.

Opinnäytetyömatkani oli pitkä ja haasteitakin tuli. Suurimman haasteen toi koirani loukattua jalkansa ja sen kuntouttaminen oli pitkä ja raskas prosessi, jonka aikana en halunnut sitä viedä päiväkotiin. Aikataulu siis venyi paljon suunnitelmasta mutta opinnäytetyö valmistui kuitenkin.

Tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa keskustellaan paljon resursseista, työntekijöiden jaksamisesta, lapsiluvuista ja sijaisten puutteesta. Ajattelisin siis päiväkotikoirien ottamisen mukaan päiväkodin arkeen olevan tällä hetkellä kuormittavuutta lisäävää ja tämän vuoksi myös ehkä ei paras idea, ainakaan mihin tahansa päiväkotiin. Koiravierailut taas sopivat mainiosti mihin tahansa päiväkotiin, osana pedagogista kasvatusta.

Koiran jatkuva läsnäolo päiväkodissa voisi kuitenkin loppupeleissä lisätä rauhattomuutta etenkin siirtymistilanteissa, jolloin muutenkin päiväkodin arjessa näkyy kiireen tuntua, tämä voi aiheuttaa kireyttä ja turhautumista kasvattajissa. Lisäksi päiväkotikoiria hoitaessa kasvattajille tulisi lisää työtehtäviä kuten

koiran perustarpeista huolehtimista. Joskus myös, jos kasvattajan tulisi olla myös vastuussa koirasta, se voisi viedä huomiota pois lapsista.

Koirien kanssa toimiessaan lapset oppivat monipuolisesti tietoja ja taitoja koiran kanssa toimimiseen. Koirien yhä lisääntyessä katukuvassa ja perheissä, on hyvä, jos lapsi on tottunut kohtaamaan koiran. Usein myös lasten, jotka pelkäävät koiria, pelot hälvenevät heidän tutustuessaan koiriin, joskus jopa kokonaan.

Koostin teoriaosuudesta oppimani sekä havaintojeni pohjalta opinnäytetyöhöni oppaan, jota voisi jakaa päiväkoteihin. Opas on helppo ohje, miten koira-avusteisuutta voidaan lisätä päiväkoteihin. Oppaan työstäminen oli helppoa, sillä aihe oli jo tuttu ja tiesi mistä löytää tietoa ja yhteystietoja. Oppaan tarkoituksena on olla ajatuksia herättävä ja toivon sen saavan päiväkoteja tarttumaan koira-avusteisuuteen mahdollisimman matalalla kynnyksellä, sillä se ei helpoimmillaan vaadi paljoakaan erikoisjärjestelyjä. Lisäsin oppaaseen myös tuokiolla käyttämäni harjoitteet sillä ne olivat lapsille mieluisia ja helppoja toteuttaa erilaisissa ympäristöissä.

6.1 Oman oppimisen arviointi

Minulla on jo pitkään ollut tiedossa, että tämä olisi se aihe, josta opinnäytetyöni tekisin. Alun jälkeen työni aikataulu on muuttunut useasti. Suurimpana tekijänä tässä on ollut se, että sain kokopäivätyön, joka näin jälkikäteen ei ollut ehkä paras mahdollinen idea, sillä voimavarat olivat silloin aivan muualla kuin opiskeluasioissa ja opinnäytetyökin jäi tauolle useasti. Keväällä 2023 päätin että nyt on saatava se valmiiksi.

Tällä välillä oli ilmestynyt uusia koira-avusteisuuteen liittyviä opinnäytetöitä ja pelkäsin jo joutuvani vaihtamaan aihetta välillä. Päätin kuitenkin tehdä työni loppuun paneutuen omasta mielestäni tärkeimpiin kohtiin työssäni. Kokopäivätyö päiväkodissa on myös antanut erilaisia näkökulmia aiheeseen. Toki

uusien aiheeseen liittyvien opinnäytetöiden ilmaantuminen myös sai uskoaankin omaan aiheeseeni vahvemmin, aihe on ajankohtainen ja tärkeä.

Tietoa koira-avusteisuudesta löytyi vaihtelevasti. Monia eri lähteitä käyttäessäni huomasin osan olevan huomattavasti kattavampia kuin joidenkin muiden. Pyrin löytämään luotettavat lähteet, jotka eivät olisi myöskään liian vanhoja. Tutustuin laajasti eri lähteisiin koira- ja eläinavusteisuuteen liittyen.

Koen opinnäytetyön tekemisen myötä löytäneeni myös eri puolia omista ajatuksistani sekä oppineeni tarkastelemaan asioita useammasta eri näkökulmasta ja toimimaan tulevassa työssäni varhaiskasvatuksen ammattilaisena.

6.2 Jatkotutkimukset

Jatkotutkimuksena koira-avusteisuutta varhaiskasvatuksessa voisi tutkia moniltakin eri kanteilta edelleen. Aihe on niin tuore, että uusia seikkoja esiintyy varmasti vaikka tutkisi samaakin aihetta.

Olisi mielenkiintoista lukea tutkimuksia esimerkiksi koirarotujen eroista kasvatustyössä tai tutkimusta puhtaasti lasten ajatuksista ja toiveista koira-avusteisuuden hyödyntämiseen.

Myös tutkimus, jossa perehdyttäisiin pääasiassa koira-avusteisuuden vasta-aiheisiin ja niiden ratkaisemiseen olisi mielenkiintoista lukea. Omassakin tutkimuksessani törmäsin ongelmaan; koira ei saa tuoda sisätiloihin sillä joku voi olla pahasti allerginen koirille.

LÄHTEET

Chandler, C. K. (2017). Animal assisted therapy in counseling. New York: Routledge.

Friesen, L. (2010). Exploring animal-assisted programs with children in school and therapeutic contexts. (s.261-267). Early Childhood Education Journal 37.

Green Chimneys. (2023). About us. Haettu 25.4.2023 osoitteesta <https://www.greenchimneys.org/about-us/>

Ikäheimo, K. (toim.). (2013). Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. (s.5-11). Helsinki: Solution Models House

Jalongo, M. R., Astorino, T. & Bomboy, N. (2004). Canine visitors: the influence of therapy dogs on young children's learning and well-being in classrooms and hospitals. Early Childhood Education Journal.

Kahilaniemi, E. (2016). Eläinavusteinen interventio – asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin. Tampere. Voimatassu Ky.

Kaimio T. (2017). Tuire Kaimion kolumni: Elämää rajoittavaa eläinpelkoa ei voi ulkopuolinen ymmärtää. Yle Kolumni. <https://yle.fi/uutiset/3-9541607>

Kennelliitto. (n.d). Kaverikoirat. Haettu 25.4.2023. <https://www.kennelliitto.fi/koirat/kaverikoirat>

Kinnunen, A. & Nikkari, P. (2017). Koira auttaa ja ilahduttaa. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim.

Klemettilä, H. (2013). Apurieläinten historiaa länsimaissa: koira, hevonen ja kissa. Teoksessa Ikäheimo, Kaija. (toim.) Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. (s.14–21). Helsinki: Solution Models House.

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä. (n.d.). Haettu 25.4.2023 osoitteesta <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/kkktry/>

Laukkanen S. (2013). Eläinten läheisyys tunne-elämämme säätelykeinona. Teoksessa Ikä-heimo, Kaija. (toim.) Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. (s. 22-36). Helsinki: Solution Models House.

Melson, G. F. (2001). Why the wild things are: animals in the lives of children. Cambridge: Harvard University Press

OAJ. (n.d.). Varhaiskasvatus. Haettu 25.4.2023 osoitteesta <https://www.oaj.fi/politiikassa/suomalainen-kasvatus-ja-koulutusjarjestelma/varhaiskasvatus/>

OPH a. (n.d.). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pähkinänkuoressa. Haettu 26.3.2023 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-pahkinankuoressa>

OPH b. (n.d.). Koirat koulussa – koira-avusteisen toiminnan ohjeistus oppilaitoksille. Haettu 21.6.2023 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvatustajat/koirat-koulussa-koira-avusteisen-toiminnan-ohjeistus-oppilaitoksille>

OPH c. (n.d.). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Haettu 25.4.2023 osoitteesta https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_1.pdf

OPH d. (n.d.). Mitä on varhaiskasvatus? Haettu 25.4.2023 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

SATHY. (2022). Terapiakoira-toiminta. Haettu 25.4.2023 osoitteesta <https://www.sathy.fi/>

Sinkkonen, J. (2013). Lapsen yksilökehitys ja suhde eläimiin. Teoksessa Ikäheimo, Kaija. (toim.) Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. (s.37-43). Helsinki: Solution Models House

Virta, S. (16.06.2022). Kun ammattilaisen työparina toimii eläin, saadaan aikaan inhimillisiä ja taloudellisia hyötyjä. Vihreät. <https://www.vihreat.fi/ajankoh-taista/kun-ammattilaisen-tyoparina-toimii-elain-saadaan-aikaan-inhimillisia-ja-taloudellisia-hyotyja/>

Hei!

Olen Laura Haapanen. Opiskelen Satakunnan Ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja varhaiskasvatuksen opettajaksi. Opinnäytetyöni aiheena on Koiraavusteinen toiminta varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö, jossa apuna käytän omaa koiraani, joka on kasvanut lasten kanssa ja pennusta asti käynyt tottelevaisuuskoulutuksissa.

Nyt olisi lapsilla mahdollisuus päästä siis toimintaan koiran kanssa päiväkodin pihassa/lähialueilla. Tällä lupalapulla kysynkin, saako lapsi osallistua pienryhmässä toimintaan, jossa koira on mukana.

Tuokiot tulevat olemaan lyhyehköjä, lasten ja koiran ehdoilla tapahtuvaa toimintaa. Puuhastelua ja olemista koiran läsnäollessa, silittelyä, juttelua ym.

Palautathan lupalapun viimeistään 24.10.2022

Lapsi saa osallistua tuokioon

Lapsi ei saa osallistua tuokioon

Huoltajan allekirjoitus

LIITE 2

KOIRIEN KÄYTTÖ VARHAISKASVATUKSESSA

Laura Haapanen

KUVA: LAURA HAAPANEN

MIKSI KOIRA - AVUSTEISUUTTA VARHAISKASVATUKSEEN?

- Lemmikkisuhde tutkitusti vähentää stressiä ja ahdistuneisuutta
- Eläimen läheisyys lisää ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia
- Lapsi oppii paljon eläimen vaistomaisesta käytöksestä vain seuraamalla sitä
- Lapsi saa eläimeltä lohdutusta ja läheisyyttä – suuri merkitys etenkin, jos lapsi on yksinäinen
- Lapsen itsetunto vahvistuu eläimeltä saadun kiintymyksen avulla
 - Ryhmädynamiikan mahdolliset muutokset eläimen avulla
 - Vapauttaa ja väljentää ryhmän ilmapiiriä ja innostaa lapsia
 - Koiran läsnäolo auttaa keskittymään

MITEN KOIRA-AVUSTEISUUTTA VARHAISKASVATUKSEEN?

Kaverikoirat:

Kennelliiton patentoitua kaverikoiratoimintaa järjestetään koko suomessa ja se määritellään eläinavusteiseksi toiminnaksi.

Kaverikoira-koirakot ovat Suomen Kennelliiton kouluttamia ja koirakot toimivat samojen käytänteiden ja ohjeiden mukaisesti.

Kaverikoiratoiminta on vapaaehtoista ja palkatonta, eikä koirakoille makseta kulukorvauksia, käynnit ovat siis ilmaisia.

Kaverikoiratoiminnassa huomioidaan osapuolten turvallisuus ja mukavuus yhteistyössä alan ammattilaisten kanssa. Kaverikoiratoiminnan lähtökohtana on, että kohtaamistilanteesta nauttivat ja saavat hyvän mielen kaikki osapuolet: asiakas, koiranohjaaja ja koira.

Täältä löydät lähimmän kaverikoiraryhmän:

<https://www.kennelliitto.fi/koirat/kaverikoirat/loyda-lahin-kaverikoiraryhma>

Voit myös laittaa sähköpostia: kaverikoirat@kennelliitto.fi

RYHTYISINKÖ ITSE?

-Voidaksesi toimia virallisena kasvatus- ja kuntoutuskoirakkona, tulee sinun olla pohjakoulutukseltasi sosiaali-terveys- tai kasvatusalan ammattilainen.

-Osallistu koirasi kanssa koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä soveltuvuuskokeeseen.

-Osallistu koira-avusteisen kasvatus- ja kuntoutustyön täydennyskoulutukseen sekä koirakon työnäyttöön.

KOIRASI

-Tulee läpäistä Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n järjestämä soveltuvuuskoe. (Kokeessa kartoitetaan koiran reagoitua erilaisiin pintoihin ja ääniin sekä tarkastellaan koirakon yhteistyötä sekä koiran suhtautumista muihin ihmisiin).

-Tulee olla täyttänyt yhden (1) vuoden. Voimakkaan vartiointitaiipumuksen omaavat rodut kolme (3) vuotta.

-Lyhytkuonoisilta koirilta vaaditaan kävelytesti, joka arvioi koiran rasituksensietoa sekä kykyä hengittää normaalisti.

HARJOITUSVINKKEJÄ KOIRAVIERAILUUN

Koiramainen tervehdys:

Lapset saavat keksiä eri tapoja, miten tervehtisivät eri henkilöitä/hahmoja jos olisivat koiria. Herättää keskustelua, samalla voidaan keskustella myös miten koira lähestytään ja sitä tervehditään.

Piilopurkit:

Erlaisia kysymys-/tehtävälappuja ja koiran nimi väärinpäin käännettyjen purkkien/ämpäreiden alle. Sitten koira saa käydä tökkäämässä purkin nurin ja syödä herkun, samalla kun aikuinen lukee kysymyksen/tehtävän. Lisää koiran kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kartiot:

Lapsi saa kutsua koira seuraamaan itseään ja pujottelemaan kartioista rakennetun pujotteluradan. Apuna voi käyttää esimerkiksi koiran namipalaa. Kehittää yhteistyötä koiran kanssa ja innostaa lasta toimintaan.

HARJOITUSVINKKEJÄ KOIRAVIERAILUUN

Kim-leikki

Kim-leikkiä koiran tarvikkeilla. Koiran tarvikkeita asetellaan lasten eteen ja tutustutaan niihin. Kun kaikki ovat katsoneet ja pistäneet mieliinsä mitä tarvikkeita edessä näkyy, suljetaan silmät ja ohjaaja ottaa yhden esineen pois. Sitten lapset saavat arvata, mikä esine puuttuu. Kehittää muistia ja lisää tietoa koirista ja niiden hoidosta.

Avustettu taluttaminen:

Lapset saavat taluttaa koira siten että myös koiran ohjaajalla on oma hihna.

Tölkkipiilo:

Harjoituksessa lapsi saa laittaa esimerkiksi tyhjään maitotölkkiin koiralle nameja, sulkea tölkin ja antaa koiralle avattavaksi. Tämä harjoitus kehittää lapsen hienomotorisia taitoja, prosessitaitoja sekä toiminnan ohjailua.

LÄHTEET

<http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/kkktry/>

<https://www.kennelliitto.fi/koirat/kaverikoirat>

Kahilaniemi, E. 2016. Eläinavusteinen interventio – asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin. Tampere. Voimatassu Ky.